

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

II. An detur sacra Scriptura infallibilis: & unde constet, hunc librum, hæc
Biblia esse canonica?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

III. Tria autem universim sunt, quae de Sac. Scripturae controvertuntur. 1. Est Auctoritas. 2. Sensus. 3. Usus illius, de quibus in praesenti decidendum.

CONTROVERSIA II.

AN DETUR SCRIPTURA DIVINA & INFALLIBILIS: & unde constet, hunc vel illum Librum habere Auctoritatem Sac. Scripturae, & esse Canonicum?

I.

Uaestionem, unde constet, hunc vel illum librum esse Sac. Scripturam, recte dixeris vexatam, adeo pungit & vexat haereticos, ut extricare ex ea nunquam se potuerint. Ut igitur responsum evitarent, eo tandem venerunt, ut dicerent, illam quaestionem esse curiosam, non necessariam, ineptam, & indignam Christiano. Curiosam, inquit, iudicio S. Augustini Lib. 6. Confess. c. 5. ita DEUM alloquentis: *Persuasisti mihi, o DEUS, nec audiendos esse quidem, si qui forte mihi dicerent, unde scis, illos Libros unius, veri, veracissimi DEI Spiritu esse humano generi ministratos?* Non necessariam, quia inter nos & illos non est controversia, an Biblia sint Verbum Dei, sed utriusque hoc fatemur. Ineptam, quia prima Principia supponenda sunt, non in quaestionem trahenda. Atqui Sac. Scripturam esse Verbum Dei est primum Principium & Fundamentum Fidei. Ergo non disputandum, sed supponendum. Indignum denique Christiano, quia per eam tota Christianitas in dubium vocatur. Ita praeter alios Setaarios recentissimè Meno Hanneckenius Lutheranus, & Wilhelmus Hülfsius Calvinista quorum iste detestatur Jesuitas, quod in Orbem invexerint quaestionem istam, an istud Evangelium S. Matthaei sit S. Matthaei?

II. Verum quaestio haec non est nova, & à Jesuitis recens inventa, sed perantiqua, ut videre est apud D. Thomam 2. 2. q. 1. art. 4. & 5. Ubi cum eo Theologi in communi de motivis evidentis credibilitatis mysteriorum Fidei fusè tractant. 2. Non est curiosa; quia id inquirere, à quo Fides & consequenter salus aeterna dependet, non est curiosum; quippe si pro Verbo Dei aliquid scitium reciperemus, tota Fides nutaret. D. Augustinus loc. cit. non loquitur de Scriptura nudè secundum se spectata, sed jam per traditionem Ecclesiae approbata, puta si quis non contentus alias evidentes rationes exigeret, ut faciebant Manichaei, quos ibi tacite perstringit, sanè absurdè faceret; sic enim loquitur S. Pater: *Persuasisti mihi, o DEUS, non qui crederent libris tuis, quos tamè in omnibus fere Gentibus auctoritate fundasti, sed qui non crederent, esse culpandos.* Hoc responso rejicitur speciarim Gerhardus L. 1. à fol. 52. ubi S. August. & alios Authores in seicte contra nos adducit. 3. Non est frustranea & absque necessitate & fructu; nam licet inter nos & illos generatim conveniat, S. Scripturam esse Verbum Dei, non tamèn convenit, nec de numero librorum, quinam sint Verbum Dei, nec

de fundamento, cur sint Verbum Dei; si enim in hoc nobiscum convenirent, non dissentirent in alijs fidei punctis. Multum igitur refert, huius quaestionis fundamentum indagare. 4. Non est inepta. Nam Scripturam esse Verbum Dei, non est primum principium, quia non est per se notum, cum multa spargantur pro Verbo Dei, quae non sunt. Ut Talmut Judaeorum, Alcoranus Turcarum, Evangelium Nicodemi, Petriodus Pauli & Theclae, &c. oportet ergo aliud principium quaerere, quo Verbum Dei verum à falso discernatur. 5. Denique non est indigna Christiano, ut sibi imaginatur Meno Hannecken in suo Irenico fol. 592. quia per hanc quaestionem non vertitur in dubium tota Fides Christiana, sed magis firmatur, declaratur, ac propugnatur. Rejctis igitur istis frivolis effugijs decisionem propositae controversiae aggrediamur.

PARS PRIOR

DOCTRINAE CATHOLICORUM.

III. **D**octrina Prima. Datur de facto Sacra Scriptura, cujus Auctoritas est divina, Sacrosancta, & certissima, ut nefas sit, eandem in re etiam levissima vel minimi erroris à Scriptore Canonico profecti arguere. Prima pars desumitur ex suavi & consueta Dei Providentia res omnes ita gubernantis, ut cujuslibet natura exigit. Cum igitur corpore & anima constemus, & facilius corporalia, quam Spirituality capiamus, convenit per corporales litteras, quas cerneamus & legeremus, à Deo nos doceri, quid de se credi, & quid à nobis fieri sibi velit. Et sic ex divino beneplacito nos de facto gubernari, extareq; Scripturas, aperte docent Moyses, Prophetæ, Christus ipse, Joannes, & Apostoli, qui divina dogmata vel ipsi ex Scripturis confirmabant, vel certè ad has legendas alios hortabantur. Eandem Scripturarum existentiam testatur universitas Christianorum, & consensus Gentium.

IV. Altera pars doctrinae, nempe Scripturas esse divinas, Sacrosanctas & certissimas, constat. Tum ex veritate vaticiniorum; nam, ut ait S. Augustinus Lib. 12. Civit. cap. 9. *inter cetera, quae dixit, verà divinitate prae dixit.* Tum ex incredibili & planè divinà conspiratione tot virorum, qui diversis temporibus, locis, linguis, occasionibus sacra volumina conscripserunt, ut non tam ipsi Scriptores diversi, quam unius Scriptoris diversi calami fuisse videantur. Tum ex miraculis, quibus Deus veritatem & Sanctitatem Scripturarum manifestare voluit; scribit enim D. Athanasius Epist. de interpretatione Psal. daemones Biblijs applicitis fuisse fugatos; quia scilicet mendaces Spiritus divinam Scripturarum veritate sustinere non potuerunt. Refert etiam Josephus L. 12. Antiquit. c. 2. Theopompum & Theopetrum ethnicos Scriptores quibusdam locis Bibliorum abusos mox divinitus fuisse punitos, priorem amentiam, posteriorem caecitate. Et sanè necessum est, omnem omnino à Scripturis arceri errorem; admisso enim in tantum Aucto-

ritatis fastigium aliquo mendacio, (aut errore) nulla particula horum librorum manebit; quæ non possit in dubium revocari; ut præclare advertit S. Augustinus in epist. 8. ad Hieronymum.

V. Sed difficultatem movet illud Matthæi 27. v. 9. *Tunc impletum est, quod dictum est per Prophetam Jeremiam dicentem: Et acceperunt 30. argentes &c.* Ubi manifestè videtur, errore quodam positum nomen Jeremiæ pro Zacharia. Negant quidam, quos refert & sequitur Cornelius à Lapide in Zachariam c. 11. v. 13. illo id errore accidisse, sed eadem omnia in Jeremia extitisse (ut in Apocrypho uno exemplari vidisse se testatur Hieronymus) sed intercisisse, vel à Judæis erasa fuisse. Alij errorem agnoscunt, sed incuriæ librorum eum adscribunt. Ita S. Hieronymus, Rupertus, Liranus, Jansenius, Franc. Lucas, Maldonatus, Suarez, Tanner, Baronius ad annum Christi 34. & alij, quorum opinio probabilior videtur. Nam Matthæus non solet exprimere nomina Prophetarum, quos allegat. Et textus Syriacus ac nonnulli codices Latini (quorum unum adhuc videre est Romæ) non habent nomen Iremiæ, sed Zachariæ, qui cap. 11. v. 13. similia habet. Videri potest Tirinus in cit. textum Matthæi & Zachariæ, ubi etiam locos indicat Authorum, quos adduximus.

VI. Nihil proinde dubitandum de infallibili Autoritate Bibliorum, quod contineant Verbum Dei, qui nec falli, nec fallere potest, cum sit essentialiter infinita Dei veritas. Unde Christus dixit Matth. 24. v. 35. *Cæli et terram interitura, quam unicum verbum Dei falsificetur.* Quod ramen intelligendum est de verbis Dei rite intellectis; subinde enim quædam videntur falsa, vel quia malè intelliguntur, vel tacitam conditionem continent, qualium ingentem numerum affert Jacob Tirinus post finem Commentariorum suorum in totam Sac. Scripturam, Indice quarto Antilogiarum seu apparentium Contradictionum.

VII. Afferamus præter hæc unum alterumque locum, qui nisi rite intelligantur, falsitatem præ se ferre videntur. 2. Paral. 7. v. 16. Salomoni templum DEI dedicanti promiserat Deus: *Elegi & Sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus;* quod tamen non videtur præstitisse, quia jam templum illud funditus dirutum est, & à DEO desertum. Intelligenda igitur æternitas hujus promissionis non strictè pro infinita duratione, sed laxiùs pro valde longa plurimum sæculorum duratione; Sicuri Micheæ 4. v. 5. legimus: *Ambulabimus in nomine Domini DEI nostri in æternum & ultra,* cum tamen ultra æternitatem infinitam nihil possit existere. Itaque more heræorum æternitas pro longissima duratione sumitur. Similiter Marci 16. v. 16. ait Christus discipulis suis: *Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creatura. Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit;* intellige, si gratiam in baptismo acceptam usque ad mortem conservaverint per observationem mandatorum DEI, vel saltem per penitentiam recuperaverint. Idem Joh. 14. v. 13. dicit: *Quidquid petieritis in nomine meo, hoc faciam;* intellige, si debito modo cum debita fide & constantia aliquid utile ad salutem vestram, & DEI gloriam petieritis; alioqui sæpe falleret hæc promissio. Atque hinc plerique errores hæ-

reticorum pullulant, quod verba Scripturæ nimis crasse & grammaticè accipiant, non inspectis alijs locis Scripturæ, nec consideratis circumstantijs.

VIII. *Doctrina Secunda.* Autoritatem Bibliorum, quod hi vel illi libri à DEO dictati sint Verbum DEI, aliunde nobis non constare, quàm ex traditione Majorum, & Ecclesiæ definitione. Ita omnes Catholici, & jam olim D. Augustinus lib. 28. contra Faustum c. 11. sic scribens: *Sicut ego credo, illum librum esse Manichæi, quoniam ex ipso tempore, quo Manichæus vivebat in carne, per discipulos ejus certâ Prepositorum vestrorum successione ad nostra usque tempora custoditus atque perducitus est, sic etiam istum librum credo esse Matthæi, quoniam ex illo tempore, quo Matthæus in carne vixit, non interruptâ serie temporum Ecclesia certâ connexionis successione usque ad nostram tempora ita perduxit.* Et lib. cont. Epistol. Fundamenti c. 7. Ego, inquit, non crederem Evangelio, nisi me commoveret Ecclesia Catholica Autoritas. Unde & ipse Lutherus autoritatem Ecclesiæ hac in re negare non fuit ausus, ita lib. de Captivitate Babyl. scribens Tom. 2. Wittenberg. fol. 88. *Hoc sane habet Ecclesia, quod potest discernere Verbum DEI à verbis hominum, sicut Augustinus confitetur, se Evangelio credidisse motum Autoritate Ecclesiæ, que esse Evangelium prædicat.* Posset quidem Deus alijs modis suam Scripturam manifestare v. g. per Angelos, per Prophetas, per Miracula, per internas illuminationes &c. attamen ordinarium medium agnoscendi veram Scripturam voluit non esse aliud, quàm Autoritatem Ecclesiæ: atque hanc sufficere ad certam Scripturæ notitiam parandam.

IX. Probatur ex Sac. Scripturâ infallibilem Ecclesiæ autoritatem tribuente 1. Tim. 3. v. 15. *Ecclesia Dei vivi est columna & firmamentum veritatis.* Ergo ex hujus definitione constare nobis certè potest, quinam libri sint Canonici & Sacræ Scripturæ. Confirmatur. Ecclesia declarare potest articulos Fidei, quinam ut tales sint tenendi ac credendi. Ergo etiam decidere potest, quinam libri pro Canonicis sint habendi. Consequentia est clara. Antecedens ostenditur ex eo, quod Ecclesia jam olim obortis dubijs circa legitimum Sac. Scripturæ ab omnibus receptæ sensum, aut Fidei articulum potuerit decernere: & hujus decreto Fideles acquieverint. Sic Anno 258. obortis dissensionibus circa articulum, utrum hæretici baptizati & ad Ecclesiam Catholicam conversi essent rebaptizandi, Stephanus Romanus Pontifex statuit & declaravit, illos non esse iterum baptizandos, cui statuto & declarationi Patres acquieverunt, & in plenario Concilio Nicæno per novam definitionem hunc Fidei articulum stabilierunt, ut testatur S. Augustin. lib. 1. de baptis. c. 7.

PARS POSTERIOR

ERRORES HÆRETICORUM.

X. *Error Primus est.* Non extare ullam Scripturam Sacram Deo inspirante conscriptam, ac regulam Fidei infallibilem. Ita Gaspar Svvencckfeldius, & Libertini, qui Scripturas ac Scriptores Sacros impiè rident, ac pro fabulis habent: atque interim suos entusiasmos pro

pro vivo, vero, atque unico Dei verbo jaçant. Error iste risum potius, quam refutationem meretur. Quasi verò, quem Spiritum DEI isti phanatici enthustastæ sibi familiarissimum gloriantur, is Prophetis & Apostolis Dei inter scribendum vel omnino non adfuerit, vel merè otiosus ac mutus astiterit, nihil quicquam conferens ad scribendum. Et si etiam in hunc modum erga sanctissimos viros se exhibeat Spiritus Sanctus, tunc profectò ipsimet Phantastæ nec Spiritum Dei habent, nec quicquam ex Deo loquuntur, adeoque nec hoc ipsum quidem, quod Sancti DEI homines, Spiritu Sancto inspirante, nihil dixerint, nihilque scripserint. Ad quid etiam Moyses, CHRISTUS, & Apostoli dogmata sua, ut dicebamus, ex Scripturis confirmarunt, aut ad has legendas nos ablegarunt, si his neglectis quisque suos potius internos Spiritus instinctus attendere debeat?

XI. Non juvat Schvvenckfeldianos & Libertinos D. Paulus Apostolus 2. ad Corinth. 3. v. 6. scribens: *Littera enim occidit, Spiritus autem vivificat*; non enim per litteram intelligit Scripturam: per Spiritum verò internum instinctum; Sic enim idem Apostolus frustra tot litteras scripsisset, & monuisset 1. Tim. 4. v. 13. discipulum, ut lectioni intenderet. Sensus igitur adductorum verborum est: Littera seu lex sola, si gratiæ præsidio destituatur, (uti in veteri testamento) nocet potius, quam profit; etenim occidit animam (licet solùm occasionaliter) dum multitudine & difficultate præceptorum urget ac premit, nec tamen vires subministrat ad ea omnia complenda, ut oportet: Spiritus autem solus, id est, gratia spiritualis vivificat animam, vitam ei spiritualem afferendo, quâ potens redditur ad opera æternæ salutis parandæ necessaria. Huic sensui concordant verba immediatè antecedentia: *Idoneos nos fecit Ministros novi Testamenti*; hoc est, ad prædicandum Evangelium, Ecclesias fundandas, Sacramenta administranda idoneos nos Ministros fecit, non litterâ solâ vobis communicando, sed & spiritu impertiendo; q. d. non eo modo Ministri sumus, quo in Lege Moyses, ut scilicet nudam litteram vobis proponamus, sed insuper etiam Spiritum, id est, Dei gratiam asseramus; quia Deus ad verba nostra immittit vobis copiosam gratiam, sanctasque inspirationes & impulsus. Ita D. Augustin. de Spiritu & littera c. 1. & seqq. & de Nat. & Grat. c. 57. Chrysostr. Ambros. alij Patres.

XII. *Error secundus est*, Scripturas Sacras & Canonicas non discerni à non-Sacris libris, & non-Canonicis scripturis solâ Romano-Catholicæ Ecclesiæ autoritate. Ita Lutherani apud Joan. Gerhardum Lib. 2. Part. 1. fol. 205. & seqq. Calvinistæ apud Guiliel. Amesium Tom. 1. à fol. 6. Coccejus apud DD. à Walenburg Tom. 1. à pag. 835. & alij Sectarij communiter. Probant 1. Scriptura est prior, quàm Ecclesia, utpote ipsius semen & fundamentum, Matth. 13. Ephes. 2. v. 20. *superadificati supra fundamentum Apostolorum & Prophetarum*, id est, supra scripta illorum. Ergo Ecclesia non tribuit Scripturæ Autoritatem, sed supponit. 2. Si Ecclesia autoritatem Scripturæ tribuit, tunc est supra Scripturam. Hoc est absurdum. 3. Si Ecclesiæ testimonio discimus, quodnam sit Verbum Dei, tunc Ecclesia prius id scire debuit; sed unde? non ex Scriptura, sed ex alijs

medijs. Ergo ex iisdem alijs scire idem possunt absque Ecclesiæ autoritate. 4. In discursu Catholicorum committitur viriosus circulus, dum divina Scriptura creditur ob infallibilem autoritatem Ecclesiæ: & rursus ista propter illam. 5. Augustinus ajens: non crederem Evangelio, nisi me commoveret Ecclesiæ autoritas, respexit ad Ecclesiam Primam, non ad modernam Romanam. Ita Jacobus Hailbrunner in Papatu Aatholico fol. 553. & plures Sectarij.

XIII. *Error* istum præter omnes Catholicos, ut supra diximus, rejiciunt etiam reipsa Aatholici. Nam mox post initium Ecclesiæ Libris Canonicis fuerunt alij Apocryphi permixti, v. g. Evangelia Petri, Thomæ, Bartholomæi tanquam ab illis scripta: item Epistola ad Laodicenses sub nomine Pauli, qui libri, alijsque adhuc extant; & tamen nec à Catholicis, nec à Sectarijs tanquam Canonici recipiuntur. Ergo penes Ecclesiam est determinare, quinam libri sint Canonici & Sacræ Scripturæ. Quod clarè agnoscens Petrus Martyr Calvinista in locis comm. loco 6. sic scribit: *Ecclesia functionem esse agnoscimus, ut, cum sit prædita Spiritu divino, sinceris & germanos libros divinarum litterarum ab adulterinis & apocryphis discernat*. Idem agnoscunt nonnulli Lutherani, ut infra patebit. D. Gregorius Magnus Lib. 1. c. 2. quatuor Concilij Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino, Chalcedonensi tanquam quatuor Evangelij honorem haberi voluit, eaque velut legitima recipiunt Sectarij; Et unde norunt illa fuisse à Spiritu Sancto directæ, nisi ex autoritate Ecclesiæ? Si autem hæc sufficit pro declarandis Concilij legitimis, cur non pro libris canonicis? Præclare Hieronymus contra Luciferianos dixit: *Si non sit in Ecclesia una eminens potestas, tot erunt Schismata, quot Sacerdotes*; quod uti de alijs rebus multis, id de libris Canonicis est intelligendum. Probationes Adversariorum debiles sunt.

XIV. Respond. ad 1. probationem, negando Antecedens. Nam Ecclesia totaliter sumpta fuit prior Scripturæ; cum ab initio mundi cepit ab Adamo usque ad Moysen, qui primus Verbum Dei scripto annotavit. Si verò speciatim de Christiana Ecclesia loquamur, ejus semen est Verbum Dei seu scriptum, seu non scriptum: Fundamentum etiam sunt Apostoli non qua scribentes, sed qua primi credentes & prædicatores, cum plerique Apostoli nihil scripserint. Et si nullus quidquam scripsisset, cur Ecclesia Christiana non æquè perstare absque Scriptura potuisset, ac perstitit Ecclesia ab Adamo usque ad Moysen? certè Irenæus, qui circa annum Christi 180. floruit, in hunc finem testatur Lib. 3. c. 4. *adhuc suo tempore multas barbaras Gentes absque ulla Scriptura Fidem Catholicam ore & corde professas solis Apostolicis adhefisse traditionibus*.

XV. Ad 2. Ecclesiam non dare, sed notam facere autoritatem Scripturæ, quam ex DEO habet, cujus est Verbum; perinde ac si ego alicui extero Papam antea ignotum ostenderem, non facerem illum Papam, sed hujus notitiam alteri communicarem, ut debitam illi reverentiam exhibere possit. Item sicuti Stephanus Papa & Concilium Nicenum I. non formarunt novum articulum Fidei de nonrebaptizandis hæreticis, sed Fidei veritatem in Ecclesia usurpatam quidem, sed à nonnullis salvâ pace disputatam determinaverunt

verunt & declaraverunt, ita Ecclesia Catholica non format novos libros Canonicos, autoritate Sacrae Scripturae, quam prius non habebant, ipsis tribuendo, sed illos, qui ab initio Ecclesiae usurpati sunt, & de quibus dissensiones erant, determinavit, declaravit, & publicavit.

XVI. Ad 3. quam speciatim urget Gerhardus lib. 1. fol. 52. Ecclesiam Recentiore[m] accepisse notitiam Scripturae ex Traditione Antiquae: istam verò à Prophetis: hos denique immediate à Deo. Nos autem talibus medijs uti non possumus, quia non habemus praesentes Apostolos aut Prophetas, nec vidimus veterem Ecclesiam. Ergo Traditioni per Ecclesiam praesentem propositae credere debemus; non per aliam Traditionem, ut objicit Gerhardus, sed per illam ipsam; quia universim Mysteriorum Fidei assentimus tanquam rei credendae per revelationem sive scriptam sive traditam: revelationi verò per se ipsam, uti communiter docent Theologi.

Instat Gerhardus loc. cit. sic ipsam Scripturam Sacram per se ipsam credi posse. Sed instantia haec egregie prodit hominis infirmitatem. Nam licet Sacrae Scripturae sint revelationes divinae, quia tamen in proposito sunt ignotae & res credendae, ut objectum Quod; non possunt per se ipsas, sed debent necessariò per aliud, Traditionem scilicet innotescere & credi, ut cum S. Thom. 22. q. 1. art. 1. docent ceteri Theologi.

Urget lib. 2. Part. 1. fol. 218. Testimonium illud Ecclesiae esse historicum, & non nisi humanam parere fidem. Resp. Negando: Nam hos libros esse Canonicos, credimus propter Revelationem divinam immediate à Deo factam Prophetis & Apostolis, quam isti non scriptò, sed ore tenus tradiderunt Ecclesiae primitivae, quae ad nostra usque tempora illam continuò secum servans surgentia dubia ex eadem decidit, affirmando, hos libros esse sacros, non illos. Unde aliud est propositio, & testificatio Ecclesiae: aliud revelatio non scripta seu Traditio; per illam tanquam humanum testimonium & motivum credibilitatis inducimur ad credendum; propter hanc veluti attestationem & loquelam DEI Fidei divinam credimus, hos libros esse Canonicos, ut optimè & pluribus contra Coccejum & alios declarant DD. à Wallenburch. Tom. 1. à pag. 841.

XVII. Ad 4. non apparere hic periculum circuli apud Catholicos, qui utrumque scriptum & non scriptum DEI Verbum admittunt inducti ad hoc & illud credendum per motiva credibilitatis. Sicut ergo per Scriptum DEI Verbum Matth. 1. v. 16. credimus, Christum esse natum ex MARIA, ita credimus per traditionem seu non scriptum DEI Verbum, Evangelium hoc Matthaei esse Matthaei Apostoli: atque ad utrumque horum credendum communibus credibilitatis motivis inducimur. Ubi hic vitiosus circulus? Sed plura de hoc infra, ubi de Infallibilitate Ecclesiae agemus, ubi etiam ostendemus, quam aperte hoc vitium incurrant Sectarii.

XVIII. Ad 5. probationem & Autoritatem S. Augustini. Demus, Augustinum ad primam Ecclesiam, non ad modernam Romanam respectisse; Si absque primae Ecclesiae testimonio credi certò non possit, quinam libri sint Canonici, sequuntur duo manifestè contra Adversarios. Primum est, internis criticis absque Ecclesiae autoritate fidere securè neminem posse. Al-

terum, Traditiones omnino admittendas esse; Siquidem absque Traditione Ecclesiae primae discerni inter libros sacros & prophanos non possit. Sed falsum omnino est, S. Augustinum loc. cit. respexisse ad Ecclesiam primam. Nam Lib. 28. contra Faustum c. 2. scribit, credere se, *Matthaei fuisse historiam de Nativitate Christi; quia tota Ecclesia ab Apostolis non interrupta serie temporum, & legitima successione Episcoporum ita affirmat.* Quomodo etiam nunc hodie in vestigijs S. Augustini, & asserimus; quia Ecclesia Sacra Scripturas ab Apostolis accepit, & non interrupta serie temporum ac successione Episcoporum ad nos detulit, ideo oportet, illas esse veras & infallibiles Scripturas.

XIX. Error Tertius est, Scripturas Sacras à non sacris discerni posse varijs modis extrinsecis. Ita Haeretici passim, ne Ecclesiae auctoritatem agnoscere, & huius iudicio subijcere se cogantur. Proponam modos illos ordine, & refellam breviter. Primus est Calvinus Lib. 1. Instit. cap. 7. §. 2. ubi censet, *tam facile esse, Sacram Scripturam à non sacra distinguere, quam lucem à tenebris, album à nigro, suave ab amaro.* Sed contra est. Tum quia aliqui olim Patres ante stabilitum Canonem de nonnullis libris inter se dissentiebant, qui tamen utrique adeo caeci non fuerunt, ut rem per se claram & evidentem non perspicerent. Tum quia etiam nunc hodie inter Sectarios non convenit, quinam libri universim sint Canonici; Epistolam S. Jacobi in Canonem recipiunt Calvinistae; ab eodem rejiciunt Lutherani, Calvinus, Lutherus, Erasmus Apocalypsin à Canone Sacrae Scripturae arcunt: eandem Augustinus Marcellus, Beza, Meno Hanneken atque alij moderni Calvinistae & Lutherani in Canonem admittunt &c. Tum quia hanc vel illam esse Scripturam Sacram, fide solum credimus, ut & alia Mystera supernaturalia; At verò Fides non est rerum evidentium, sed obscurarum, seu non apparentium Hebr. 11. v. 1.

XX. Secundus est Agidij Hunnij in Colloquio Ratisbon. Sess. 10. & aliorum, Scripturam Sacram à non sacra discerni posse ex ipso titulo seu inscriptione Apostolorum aut Prophetarum praeserente. Sed contra est. Tum quia tituli vel sunt partes librorum Canonicorum, vel non; si prius, ipsos ante cognosci oportet authenticos, quod sint Verbum Dei: si posterius, auctoritatem infallibilem non habent ad testificandum. Tum quia aliqui libri Sacrae Scripturae titulum non habent, v. g. Liber Genesis. Tum quia multa Scripturae Apocryphae titulos Apostolorum & Prophetarum praeserunt, ut Evangelium Andree, Thomae, Bartholomaei, Barnabae, Apocalypsis Petri, & alia hujus generis, quae recensentur à Gelasio Dist. 15. Can. Sancta Romana.

XXI. Tertius est Kemnitij in Examine Trident. P. 1. Sess. ult. discerni Sacram Scripturam ex allegationibus; dum enim unus liber citat alterum, suam huic auctoritatem tribuit. Sed contra est. Tum quia redit quaestio, unde constet, illum librum, à quo alius citatur, esse Scripturam Sacram. Tum quia non omnes Veteri Testamenti Libri allegantur in Novo, v. g. Liber Ruth, Esther &c. Tum quia nonnunquam in Scriptura citantur sententiae Gentilium, quae tamen non sunt Verbum Dei v. g. Epimenidis *Cretenses semper mendaces*, quem Paulus adducit

cap. i. epist. ad Tit. v. 12. vocans eum proprium Cretenum Prophetam. Tum quia non minus dubitari potest de partibus & capitibus singulorum librorum, quæ tamen ex Vet. Testamento non citantur in Novo. Kemnitio consentit Gerhardus Lib. 2. part. 1. fol. 5. qui tamen ibid. fol. 39. rejicit ex Daniele historiam Susannæ c. 13. Dicat ergo, cur historiam de Adultera Joan. 8. pro Canonica habeat, cum hæc etiam à nullo alio Apostolo aut Evangelista citetur, & negetur à Beza Calvinista?

XXII. Quartus modus est Davidis Parei in Disp. de authorit. Scriptur. Biblia agnosci ex mirabili harmonia & consensu omnium librorum inter se, quod humanitus fieri non potest, ut tot Scriptores ingenijs, locis, & temporibus maxime distiti adeo inter se conspirent, nisi Spiritus Sanctus direxisset, cum aliquin vix duo inter se, imò vix unus secum in eodem libro consentiat. Unde Christoph. Scheibler Lutheranus Superintendens sic argumentatur: Sacra Scriptura est Sacra Scriptura. Ergo verum est, libros istos, quos Biblia vocamus, esse Sacras Scripturas, quia propositiones illæ sunt identicæ. Sed contra est. Tum quia multa in Sac. Scriptura apparent repugnantia & difficulter inter se reconciliantur; & nisi aliunde sciremus, esse Verba Dei, existimarem contradictionaria. Tum quia potuerunt paulatim post tot secula corrigi Biblia, & in ijs discordiæ auferri. Tum quia multa profanè scripta sunt vera, & optime inter se consonantia, & tamen sacra non sunt; nisi forte nihil unquam veri scripserint Sectarij. Argumentatio Scheibleri est planè stolidia; etenim sic etiam dici posset: Sacra Scriptura est Sacra Scriptura. Ergo verum est, Alcoranicam scripturam esse sacram scripturam. Est quidem aliquid reconditæ & latentis veritatis in S. Scriptura, quod proprium est S. Scripturæ, nempe quod non solum ipsa non fallat, sed nec fallere aut errare possit. Sed hanc propriam veritatis excellentiam, cum per se occultissima sit, tum demùm in scriptura agnoscimus, cum jam aliunde scripturam sacram, ejusque Auctorem Deum cognoverimus.

XXIII. Dicunt Adversarij, non esse mirum, si sacra scriptura per seipsum probetur, cum Aristoteles doceat, *Rectum esse normam sui & obliqui*: Et ex Catholicis Alphons. de Castro lib. 7. advers. hæres. c. 2. apud Gerhardum Lib. 1. fol. 52. sic disserit: velle rationibus convincere, sacram scripturam esse veracem, tanta mihi videtur dementia, ac si vellet quis rationibus fulcire, prima alicujus scientiæ principia. Et mox: Omnes velut primum principium credere hoc tenentur. Respond. Aristotelem esse intelligendum de Recto in genere, non in individuo; etenim quando dubitatur, num aliquid rectum sit, non per seipsum, sed per aliud, quod constat, esse rectum, dijudicatur. Unde libenter d. derim. unum Verbum DEI confirmari per aliud, quod constat esse Verbum DEI, non autem per semetipsum, aut aliud quæ ignotum. Alphonsum à Castro in eptè adducit Gerhardus. Nam non loquitur ille de Sac. Scriptura primum cognoscenda & discernenda à non-Sacra, sed de jam cognita & recepta; posteriore modo sumpta & rite intellecta est principium, & dementia foret rationibus fulcire velle: non priore modo; hoc ipso

enim, quod nobis non constat, an sit Verbum DEI; per aliud principium innotescere nobis debet, quod principium nos dicimus, esse auctoritatem Ecclesiæ. Atque in hunc modum intelligenda sunt, quæ diximus supra part. priore Doctr. 1. §. III.

XXIV. Error Quartus est. Sacras Scripturas à non sacris discerni posse ex arcano testimonio Spiritus, & internis criticis. Ita plerique hodie Hæretici; qui nihil illis extrinsecis argumentis se efficere advertentes dicunt, iisdem opus non esse, sed Spiritum Sanctum mentes hominum interiorius ita illuminare, ut certò cognoscant, & sine ulla hæsitacione (quam ipsi græco nomine *παραπομπή* h. e. plenam assensionem seu certiorationem vocant) credant, hæc Biblia esse Verbum DEI. *Auctorem Scripturæ esse DEUM, discernendum*, inquit Calvinus 1. Instit. c. 7. §. 4. *Ex arcano testimonio Spiritus, quod Spiritus Sanctus priorum cordibus obfignet. Et Hunnius in Colloquio Ratisbon. Sect. 1. ait: Quod Evangelium Matthei sit Canonicum, & habeat divinam auctoritatem, id habemus non simpliciter ex auctoritate Ecclesiæ, sed internis etiam criticis.* Hunc internum Spiritus Sancti instinctum jam olim fuisse promissum, probant ex varijs Sac. Scripturæ textibus. 1. habetur Jeremiæ 31. v. 34. *Non docebit vir proximum dicens, cognosce Dominum, omnes enim cognoscunt me à minimo eorum usque ad maximum.* 2. Ioan. Epistola 1. c. 2. v. 27. *Non necesse habetis, ut aliquis vos doceat, sed sicuti unctio DEI docet vos de omnibus.* 3. ibid. c. 5. v. 10. *Qui credit in Filium DEI, habet testimonium DEI in se.* 4. habetur Ioan. 14. v. 26. *Spiritus docebit vos omnia, & suggeret vobis omnia.* 5. ibid. c. 16. v. 13. *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* 6. Roman. 8. v. 16. *Ipse Spiritus reddit testimonium Spiritui nostro.* 7. 1. Cor. 2. v. 10. *Spiritus scrutatur omnia etiam profunda DEI.* 8. denique & præcipuus textus habetur Isaïæ 54. v. 13. *Ponam universos filios tuos doctos ad omnia.*

XXV. Error iste quam familiaris est Hæreticis abdita semper rerum quærentibus, ita est noxius, & vehementissimè hac in re hallucinantur Sectarij. Nam primò privatus hic instinctus non certiorat & tutam reddit conscientiam; quippe scire nequeunt, an ille sit à Spiritu Sancto, an à diabolo; cum Ioannes Epistol. 1. cap. 4. v. 1. moneat sollicitè: *Nolite omni Spiritui credere, sed probate spiritus, si ex DEO sint.* Unde autem ipsi probant, quod ex DEO sint? quid si ille Spiritus suggessit, qui 3. Reg. 22. v. 22. coram DEO ait: *Egrediar, & ero Spiritus mendax in ore omnium Prophetarum.* Audiant S. Augustinum super cit. Ioan. loc. ubi tam ipsum Spiritum, per quem alios probari oportet, quam Spiritus, qui probandi & reiiciendi sunt, fuse declarat. De priore inter alia sic scribit: *Ipse est Spiritus DEI, quem non possunt habere hæretici, & quicumque se ab Ecclesia præcipient. Postea adducit etiam alios Spiritus, & ait, esse hæreticorum & schismaticorum Spiritus; ita ut certa nobis regula sit, Spiritum ejus, qui per hæresim & schisma separat se ab Ecclesia Catholica, non esse ex DEO.*

XXVI. Secundo. In Ecclesia Christi debet esse auctoritas & regulæ per quam in rebus Religionis omnes Fideles securitatem obtinere possint, quodnam sit Verbum DEI, quodnam non; incredibile enim videtur, DEUM non providisse aliquod medium veræ fidei persuadendæ. Atqui hanc securitatem nemo habere potest ex criticis inter-

internis. Ergo alia regula esse & ostendi debet, quæ in re tanti momenti securos nos reddat. Majorem sic confirmo. Si non sim certus, & indubitâ fide credere possim, Evangelium Matthæi esse verum DEI Verbum, tunc nec indubitâ fide tenere possim ea, quæ in illo continentur, & sic ruit tota mea fides. Minor constat; cum enim interna critiria apud diversos homines diversa sint, nihil certi ex his statui potest; imò apud unum eundemque hominem disparia sunt, & fortè hominem in ambiguo suspensum relinquunt. Certè Lutherus in præfat. ad Apocal. S. Joannis apertè fatetur, nihil circa illam determinare se posse, num sit Verbum DEI.

XXVII. Tertio, Adversarij petunt principium. Tum quia supponunt, Scripturam esse Verbum DEI, liquidem ex sententijs Scripturæ tanquam ex divina promissione conantur probare; hunc instinctum Spiritus Sancti, cum tamen hoc ipsum controversatur, utrum illæ sententiæ sint Verbum DEI. Tum quia supponunt, se esse veros Fideles, quibus factæ sunt illæ promissiones, & consequenter hic instinctus supponit fidem; atque hinc probari non potest, quod habeant hunc instinctum. Taceo minime vero simile videri, sanctissimos Patres talem instinctum non habuisse, hoc ipso, quod receperint aliquos libros pro Verbo DEI, quos Sectarij rejiciunt: ipsum verò Lutherum, aliisque Novatores vanissimos à Spiritu Sancto illuminatos fuisse, quis hoc sibi persuadeat?

XXVIII. Loci & textus Sacræ Scripturæ supra allati non favent Adversarijs. Tum quia sic non omnia fidei dogmata continentur in S. Scriptura, & ab hac non unice dependent, ut ipsi mordicus volunt; etenim primarium fidei dogma est, Sac. Scripturam esse Verbum DEI, quod tamen ex Sac. Scriptura non probant, sed ex privato suo instinctu crepant. Tum quia promissiones illorum textuum sunt universales de omnibus articulis. Ergo Sac. Scriptura omnino non erit necessaria, pro qua isti tori stant in armis. Tum quia ritè intellecti non loquuntur de tali privato instinctu, ut ex singulorum explicacione constabit.

XXIX. Respond. igitur ad 1. ex Hieremiæ 31. hunc textum non intelligendum esse de prima fidei acquisitione, quasi absque omni externa doctrina hominibus infundenda sit (hoc enim repugnat Apostolo ad Rom. 10. v. 14. dicenti: *quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient sine predicante?*) sed de constantia in fide semel per externam prædicationem acceptâ, promittendo, Christianos non tam mutabiles fore; ac Judæos, qui tories à vero Deo ad idola defecerunt, ut notitia DEI perpetuò illis inculcanda fuerit, sed stabiliter in DEI notitia perseveraturos. Quod si intelligatur etiam locus iste Hieremiæ de prima fidei acquisitione cum S. Augustino, Chrysostomo, Theophylacto & alijs apud Cornelium à Lapide, nequaquam infertur inde, externam prædicationem non requiri; cur enim alioqui DEUS in Ecclesia sua posuisset Pastores & Doctores Ephes. 4. v. 11. sed illam respectu internæ Spiritus Sancti vocis, quasi nihil esse, & hanc quasi nullo labore consequi optatum fructum, secus quam fiebat in veteri lege, ubi circumibant mare & aridam, ut facerent unum profelytum; At in nova lege integræ rationes Gentilium, ac

præ omnibus Samaritani cognoscent DEUM; Actor. 8. adeo copioso lumine gratiæ illuminabit corda illorum DEUS.

XXX. Ad 2. ex epist. 1. Ioan. c. 2. hunc etiam textum non agere de initio fidei, quam non ab unctiõne interna, sed ab Apostolis didicerunt primi Fideles; quippe loquitur Ioannes scientibus, ut ipse ait. v. 21. Itaque in prædicto textu sermo solum est de certis articulis & Mysterijs Fidei, quæ scire quilibet Fidelis debet: item de quibusdam corollarijs inde deducendis; neque excluditur instructio Doctorum & Pastorum Ecclesiæ, ut fatetur hic etiam Beza, sed solum Pseudo-doctorum.

XXXI. Ad 3. ibid. ex cap. 5. hunc textum non esse ad rem; quia hoc testimonium DEI non fuit instinctus merè internus, sed externa vox DEI in baptismo Ioannis cælestis emissâ Matth. 3. v. 17. *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Sensus igitur est: Qui credit in Filium DEI seu in JESUM, habet testimonium illud DEI in se pro vero, liquido, & certò: qui non credit Filio tanquam Messiæ & Filio DEI, is mendacem facit eum, nempe tam Filium quam Patrem & Spiritum Sanctum; quia testimonium, quo testantur, JESUM esse Filium DEI & Messiam, non credit, quia non habet illud pro certo, liquido, & vero, sed pro incerto, dubio, & fallaci, quod est extreme blasphemum & injurium divinæ Majestati & infallibili Veritati.

XXXII. Ad 4. ex Ioan. 14. Item ad 5. ibid. ex cap. 16. hos textus imprimis tantum pertinere ad Apostolos, tanquam primos & universales totius mundi Doctores; quibus Christus specialem Spiritus Sancti assistentiam pollicitus est, non cuivis homini. Deinde non in solo articulo dignoscendi Scripturam, sed in omnibus rebus Spiritum Sanctum adfuturum dixit. Demum non dixit Christus, Spiritum Sanctum solâ internâ inspiratione eos docturum? saepe enim homine pro instrumento ad alios homines docendos utitur.

XXXIII. Ad 6. ex Apost. ad Rom. 8. hunc textum non loqui de vera Scriptura, sed de testimonio Spiritus Sancti, quoniam sit Filius DEI, scil. per filiale affectum & fiduciam erga DEUM. Et licet testimonium hoc in se, & quatenus à Spiritu Sancto procedit, sit certissimum, & infallibile: quatenus tamen nobis exhibetur, non est certum nisi ceritudine conjecturali, & ut summum morali; unde enim novimus, illud à Spiritu bono, & non à maligno proficisci?

XXXIV. Ad 7. ex 1. ad Cor. 2. hunc etiam textum non facere ad rem. Nam per Spiritum Sanctum omnia scrutantem intelligitur ipsemet Spiritus Sanctus, ut interpretantur Ambros. Theodoretus, & alij communiter, qui non omnia sua secreta omnibus communicat. Spirituales autem homo ibidem v. 15. dicitur omnia judicare per internum lumen à Spiritu Sancto infusum, sed non per solum istud. Sensus igitur est: Spirituales homo expendit & ponderat omnia non minus rationes spirituales & divinas, quam humanas, ut de mysterio aliquo sibi proposito solidè judicet, & ita ut: & sic ipse à nemine judicatur, hoc est, argui & condemnari potest.

XXXV. Ad 8. denique & præcipuum textum ex Isaiæ 54. hunc duntaxat offendere necessitatem internæ illuminationis, & liberalem ejus-

eiusdem communicationem tempore legis Evangelicæ, non verò illam solum sufficere. Sensus itaque est, mysteria fidei, quæ Evangelicæ Præcones discipulis suis exterius proponunt, ego interius illuminado supernaturali lumine intellectus illorum, & impulsu pio excitando movendoque voluntates inculcabo suaviter & persuadabo. Abſque hac interna illuminatione & excitatione interna frustra est omnis doctrina externa &c. Videri potest P. Cornel. à Lapide in cit. Iſtae locum.

XXXVI. Haſtenus de criteriis internis in genere. Porro videndum in specie, quæ & quot Adverſarij assignent criteriia seu notas ac indicia, ex quibus certè cognoscatur Verbum DEI. Ioan. Gerhardus lib. 1. fol. 53. aſſert quinque. Hunnius in Colloq. Ratisbon. Sefs. 16. cit. duo his superaddit. Primum est *Antiquitas Bibliorum per tot. sæcula conservatorum*; quod enim hi libri inter tam varios casus & tot Tyrannos eos delere cupientes nihilominus ad manus nostras devenerint, profectò non absque ſingulari DEI providentia Verbi sui tutrice fuit factum. Sed contra est. Tum quia Adverſarij sic incidunt in traditionem, quam eſſugere volunt; unde enim norunt, hæc ipsa Biblia, quibus hodie urimur, tot sæculis durasse, & Tyrannos comburere ea voluisse, sed divinâ protectione fuisse impeditos, nisi per majorum traditionem? Tum quia sic quoque argumentari debent; Papatum Romanum à DEO eſſe fundatum; cum tot sæculis inter tot persecutiones ſingulari DEI Providentiâ conservatus fuerit. Tum quia non omnes libri Sacræ Scripturæ ita fuerunt conservati, sed multi perierunt, quorum tamen mentio fit in extantibus libris, id quod aliqui paulò supra allati atque ipſemet Gerhardus voluerunt, eſſe certum indicium Verbi DEI.

XXXVII. Multi etiam Patres arbitrantur, totum vetus Testamentum in Captivitate Babylonica intercidisse, & memoriter ab Eſdra restauratum fuisse, ut refert Nicolaus Serrarius in Proleg. cap. 12. q. 1. postquam cap. 8. quaest. 14. enumeravit 20. libros, qui perierunt. I. Fuit liber bellorum DEI. Num. 21. II. Liber iuſtorum seu liber Recti. Joſue 12. & 2. Reg. 1. III. Liber verborum seu rerum gestarum Salomonis 3. Reg. 11. IV. Liber verborum Regum Israel 3. Reg. 14. V. Liber verborum Regum Juda ibid. VI. Samuelis libri 1. Paralip. ult. VII. Alius quidem ejuſdem Samuelis lib. 1. Reg. 12. VIII. Nachanis. 1. Paralip. 29. & 2. Paralip. 9. IX. Gad Prophetæ ibid. X. Achizæ Proph. 3. Reg. 14. & apertius 2. Paralip. 9. ut in *libris Abizæ Prophetæ*. XI. Addo Prophetæ 2. Paralip. 9. XII. Jehu Prophetæ 2. Paralip. 20. XIII. Chozai Prophetæ 2. Paralip. 33. XIV. Salomonis 3000. parabolarum 3. Reg. 4. XV. Ejuſdem Carmina quinque & mille 3. Reg. 4. XVI. Ejuſdem physica de plantis, jumentis & volueribus. XVII. Liber Enoch, ut ex Judæ Apoſtoli epistola S. Augustinus lib. 18. de Civitate c. 18. colligit. XVIII. Epistola Eliæ Prophetæ, quam ad Regem Israel miſit 2. Paralip. 21. XXI. Iremiæ descriptiones 2. Machab. 2. XX. Ioannis Hircani liber dierum 1. Machab. ult. Ex his libris viginti probabiliter dici potest, si non omnes, certò nonnullos fuisse canonicos & autoritatis divinæ, ac eos præſertim, qui non ſimpliciter citantur, sed cum elogio & titulo Prophetæ. Ergo non est proprium Sac. Scripturæ durare, & a boleri non poſſe.

XXXVIII. Secundum. *Miracula in confirmationem Bibliorum facta*. Nam ſcribit Viſtor Uticensis lib. 3. de perſecut. Wandal. cum Dioclerianus Imperator Biblia Christianorum exuri juſſiſſet, imbre cœlitus delapſo ignem extinctum fuiſſe. Zonaras quoque 3. Annal. teſtarur, Biblia in ignem conſecta non ariſſe. Hujusmodi miracula plura contigisse, & magnam Sac. Scripturæ autoritatem conciliaſſe minime negamus, ſed ea Hæreticis non patrocinantur. Tum quia horum miraculorum veritas non conſtat niſi ex Traditione, quam ipſi ſpernunt. Tum quia non poſſunt probare, hodierna Biblia eſſe eadem cum illis, quibus cum talia miracula acciderunt. Tum quia alia noſtræ fidei dogmata multò pluribus miraculis comprobata non volunt agnoſcere, v. g. Miſſam, & Invocationem Sanctorum, occinentes, miraculis non ſidendum eò, quod ſimilia demonis auxilio ab Ethnicis olim facta fuerint, & Antichriſtus multò majora patraturus ſit; quæ certè contra iſta miracula pro Biblijs facta æquè obijci poſſunt. Tum quia ſimilia miracula leguntur facta cum ſcriptis quorundam Sanctorum, quæ tamen non fuerunt Verbum DEI.

XXXIX. Tertium est. *Energia Bibliorum ad permovendos hominum animos*, qualis in humanis ſcriptis non reperitur. Verum hinc non ſatis probatur intentum. Tum quia iſti motus animorum ſupponunt jam notam Bibliorum autoritatem; ſiquidem neſcius aut incredulus eſſe Verbum DEI, eorum lectione vel auditione non moveretur. Tum quia ſimiles quidam motus etiam ex alijs libris Scriptorum Christianorum, imò Ethnicorum quoque exorti ſunt, ſicuti non pauci lecto Platonis libro de immortalitate animæ ita commoti ſunt, ut ſibimet necem conſciſcerent, an ideo fuit Verbum DEI?

XI. Quartum est. *Sanctitas & Majeſtas rerum, quæ in Sac. Scriptura tractantur*. Sed contra hoc criterium est. Tum quia non convenit toti Scripturæ; ſæpius enim valde viles & in ſpeciem abſurdæ res in ea tractantur; unde Auguſtinus adhuc Catechumenus lectione libri Genetiſ Scandalizatus fuit, quod tam vilia & abjecta proponeret, ut D. Ambroſius coactus fuerit ad myſticum ſenſum elevare. Tum quia etiam ſublimia myſteria ſcripturæ apud Sanctos Patres, D. Thomam Aquinatem, & cæteros Theologos reperiuntur, non ideo eorum Scripta ſunt Verbum DEI.

XLI. Quintum est *eventus prædictionum in ſcriptura contentarum*. Sed hinc nihil probatur. Tum quia hoc non convenit omnibus libris Scripturæ, ſiquidem non omnes ſunt Prophetici, ſed multi hiſtorici præterita referentes. Tum quia etiam in vitis Sanctorum multa vaticinia eventu comprobata recenſentur, non ideo ſunt partes Scripturæ. Tum quia in libris Sibyllinis etiam de Chriſto multæ prædictiones fuerunt, quas rerum eventus comprobavit, non ideo habiti ſunt Verbum Dei.

XLII. Sextum est *Sanctitas Scriptorum*. Sed contra est. Tum quia hoc criterium, ſi aliquid valeat, ſupponit Traditionem; unde enim noverunt Adverſarij, vel hos libros ab eis conſcriptos fuiſſe, vel illos Scriptores tam ſanctam vitam duxiſſe, niſi ex traditione? Tum quia aliquorum librorum incertus eſt Author, ut libri Job,

Judicium, Paralipomenon. Tum quia quorundam Authorum sanctitas est valde incerta, ut Salomonis, nihilominus ejus scripta sunt oracula.

XLIV. Septimum denique criterium est *Tortuudo Martyrum*, qui maluerunt vitam perdere, quam Biblia Ethnicis comburenda tradere, ut testatur Martyrologium Romanum 2. Januarij allegans S. Augustinum, & alios. Sed hinc etiam Adversarij nihil evincunt. Tum quia supponunt, talia à Martyribus gesta fuisse: item eadem nunc Biblia extare, pro quibus illi occubuerunt, quorum tamen utrumque non nisi ex traditione haberi potest. Tum quia nonnulli etiam hæretici pro suis erroribus mortui sunt præsertim Anabaptistæ. Et Infideles aliqui ad nutum sui Imperatoris aut ventrem fecant, aut ex alto se precipitant; quomodo horum pertinacia à Martyrum constantia internoscitur, nisi aliunde constet æquitas causæ pro qua moriuntur. Videantur DD. à Walenburg Tom. I. Append. 2. c. 4. ubi fusè ostendunt, Protestantes solidè determinare non posse, quinam libri sint Canonici.

XLV. Joannes Gerhardus loc. cit. allata critiria tueri nititur autoritate tum aliorum Catholicorum Scriptorum tum maxime Cardin. Bellarmini Lib. I. de Verbo Dei c. 2. Sed sicuti in alijs ita etiam in hoc graviter hallucinatur. Nam etsi verissimum sit, ea, quæ allata sunt Scripturæ critiria, valere ad confirmandam fidem illorum, qui jam credunt, librum esse Canonicum; in quem sensum disierit & intelligi debet Cardinalis Bellarminus loc. cit. attamen vanissimum est dicere, ex ijs solis, seclusâ omni Ecclesiæ Autoritate Scripturam Sacram à non-sacra discerni, præsertim quando ipsimet illi, qui hæc critiria assignant, in Canone concinnando non planè consentiunt, sive Lutheranos cum Calvinistis sive ipsos inter se Lutheranos conferamus.

XLVI. Adhæc fatentur quidem Serrarius in Prolog. Biblic. c. 4. q. 2. ac 7. & Domin. Lopez in Tract. de Script. Authorit. nonnulla ex prædictis critirijs v. g. miracula, & Martyrum constantiam, si cum debitis circumstantijs temporis & Personarum accipiantur, non malè assumi ad probandam Bibliorum autoritatem: at verò respectu hujus temporis, & Personarum sine Traditione Ecclesiæ non sufficere. Nam quoad tempus; si miracula in testimonium Bibliorum patrata oculis nostris vidissemus, & Scriptorum sanctitatem Martyrumque constantiam coram intuitu fuisset, non foret necessarium Ecclesiæ testimonium; nunc autem, quia hæc solum referuntur, ut olim facta, sine traditione constare non possunt. Quantùm verò ad Personas attinet, quamvis nos rectè utamur hujusmodi argumentis ad probandam Scripturæ divinitatem, ipsi tamen Hæretici prudenter uti illis non possunt; etenim quia eadem argumenta seu critiria æquè probant alios Fidei nostræ articulos, vel omnes debent admittere, vel illis argumentis fidem abrogare; stultum quippe est, quando unum argumentum duo æqualiter probat, unum propter illud credere, & alterum repudiare.

XLVII. Hinc apparet, argumenta ista Sacræ Scripturæ intrinseca rectè laudari tanquam ad probationem facientia: attamen non sola judicari sufficientia ad probationem. Putat quidem Coccejus apud DD. à Walen-

burch Tomo I. pag. 840. apertam in his involvi contradictionem. Sed nescit Logicam, suamque prodit incertiam. Ex propositionibus contradictorijs debet negare una, quod altera affirmat. Prior ex dictis propositio affirmat, illa argumenta esse laudabilia & facere ad probationem: Posterior negat, eadem sola sufficere ad probandam Scripturarum divinitatem. An nonne duæ istæ propositiones circa diversa objecta versantur? Ubi ergo contradictio?

XLVIII. *Error Quintus est*, Sacram Scripturam fecerni quidem à non sacra per Ecclesiam Romanam, non tamen ob præsentem Papiasticam autoritatem, sed ob antiquæ Apostolicæ Ecclesiæ traditionem. Ita Kemnitius in examine Tridentini Concilij P. I. Sess. 4. ubi ait: *Pendet tota hæc disputatio, à certis, firmis, & consentientibus primæ & veteris Ecclesiæ testificationibus, quæ ubi desunt, sequens Ecclesiæ, sicuti non potest ex falsis facere vera, ita nec ex dubijs potest certa facere sine manifestis & firmis documentis.* Consentiant non pauci alij hæretici, & nominatim Gerhardus Lib. 2. Part. I. fol. 218. ubi in hunc sensum intelligenda putat verba S. Augustini sup. allata: *Non crederem Evangelio &c.* Fundamentum illorum est, ut apparet ex verbis Kemnitij, quod fieri non posse arbitrentur, ut progrediente tempore libri quidam, de quibus olim fuit dubitatum, pro Canonicis unquam Ecclesiæ Autoritate legitime proponantur.

XLIX. Errorem istum jam supra in fine §. XVIII. perstrinximus, nunc non difficulter eum ulterius rejicimus. Tum quia licet remotè à Primitiva Ecclesiæ, tamen proximè à Moderna Ecclesiæ habentur sacra Biblia; nec aliunde sciri potest, eadem Biblia nunc extare, quæ temporibus Primitivæ Ecclesiæ extiterint. Tum quia non est minus infallibilis præsentis Ecclesiæ autoritas, quam veteris Ecclesiæ, utraque enim est *columna & firmamentum veritatis* I. ad Timoth. 3. v. 15. Si ergo veteris Ecclesiæ traditio & testificatio de libris sacris habetur infallibilis, cur non & Ecclesiæ præsentis? Tum quia falsum & absurdum est, in rebus ad fidem pertinentibus nihil posse certi statui, ubi constat, fuisse olim dubitatum. Ut plurima alia taceam, an non D. Cyprianus cum multis Africanis Episcopis, cum conferret baptizatos ab hæreticis rebaptizandos, non solum in re gravissima dubitavit, sed & erravit. Et num ideo de ista re incerta semper erit Ecclesiæ? Atque ex his patet etiam ad fundamentum Adversariorum.

L. *Error demum Sextus est*, Biblia sacra fecerni, & haberi unicè à Romana Ecclesiæ, & quidem à Moderna, atque huic in acceptis referri debere, quæ, licet in alijs multis articulis erraverit, tamen in hoc puncto Scripturæ Sacræ non erravit, idque per singularem Dei providentiam, qui hoc fundamentum fidei non passus est interire. Ita Brentius in Prolog. Witthackerus q. 3. de Scriptura cap. 6. Et teste Tannero Tom. 3. f. 232. ad Ecclesiæ Catholicæ traditionem confugere coacti fuerunt Lutherani in Colloq. Ratisbon. 1601.

LI. Error iste non minus facilè, quam alij priores rejicitur. Tum quia Adversarij sibimet contradicunt, dum ex una parte affirmant, Ecclesiam præsentem Romanam in judicio Scripturæ errare non potuisse: ex altera verò de eadem

asève

asseverant, illam de facto erravisse, aliquos libros pro verbo Dei acceptando, qui non sint, ut mox constabit. Tum quia si Romana & Papalis Ecclesia habet omne Christianum Bonum, tunc non habet errores, propter quos merito deseratur & traducatur. Sed Ecclesia Romana & Papalis etiam nunc & tempore existentium hæresum habet omne Christianum Bonum. Ergo non habet errores; propter quos merito deseratur & traducatur. Major est ira evidens, ut a nemine negari possit, nisi qui Bonum Malum, Verum Fallum, pium impium dixerit, & mentiri juraverit. Minor est Lutheri *avris ipa* Tom. 1. Jenens. pag. 326. & Tom. 6. Jenens. pag. 92. Nos fatemur, quod sub Papatu multum boni Christiani, imò omne bonum Christianum sit; & inde pervenerit ad Nos. Nimirum fatemur, esse in Papatu veram Sac. Scripturam; verum Baptismum; verum Sacramentum; Altaris, veras Claves ad remissionem peccatorum; verum Predicationis Ministerium; verum Catechismum &c. Quomodo cum hoc luculento testimonio ipsius Lutheri consistere potest apertum mendacium Sectariorum; quod in Papatu sint errores circa multos articulos? Certè unicuique hic Syllogismus non tantum in præsentia controversia rem omnem planè conficit, sed etiam omnes Lutheranos & Lutheri adhærentes obruncat, reddiditque profusus inexcusabiles in severissimo Dei tribunali, quod cum in Papatu sit omne Christianum Bonum; ipsi tamen inde se abstraxerint.

LII. Nec evadent, si ex eodem Luthero dixerint, se propter additamenta diabolica recessisse. Nam Ecclesia Catholica nullo legitimo iudicio hujus diabolici additamenti convicta fuit, ut ex toto hoc opere patebit, & ostendunt DD. à Walenburg, Tom. 1. à fol. 120. Quibus enim iudicibus istud additamentum fecit, nisi accusatoribus ejus? coram quo tribunali damnata fuit, nisi illo, quod cum divisione cepit, & in divisione etiamnum persistit? Si hoc tribunal, si hi iudices sequendi sunt; absoluti erunt omnes hæretici, omnes schismatici, quorum nullus unquam ebullijt, qui pro defensione criminum non eâ temeritate condemnat Ecclesiam, quâ eandem accusabat. Adhæc, vel illa additamenta pertinent ad Fidem, & sic falsum est; quod dixerat, sub Papatu esse bonum Christianum; etenim *modicum fermentum totam massam corrumpit*, ut ex Apostolo ad Galat. 5. v. 9. ipsemet Lutherus in Comment. ad Galat. fusè declarat. Si autem ad Fidem non pertineant, Sectarij Apostasiam suam quomodo excusabunt? Sed solenne est Luthero tam sibi ipsi, quàm Veritati contradicere; & cum veritatem loquitur, ex proprijs non loquitur, sicut & Pater ejus diabolus.

LIII. Manet igitur firmissima Doctrina nostra, Sacram Scripturam solâ Romanæ Ecclesiæ autoritate dignosci à non-sacra. Et calumnia est hæreticorum, eandem Ecclesiam Papalem, licet in puncto Scripturæ ex singulari Dei providentia errare non potuerit, in alijs tamen multis articulis errasse, quam calumniam suo loco pluribus refutabimus. Nec satis etiam congruè Sectarij juxta sua principia Sac. Scripturam vocant fundamentum fidei; cum Paulus 1. Cor. 3. v. 10. dicat, *Christum esse fundamentum; præter quod aliud nemo potest ponere*. Nam quia idem Apostolus 1. ad Timoth. 2. v. 5. ait: *Unus Mediator Dei & hominum Homo Christus Jesus*, nolunt hæretici ad-

mittere, aut dicere alium Mediatorem, ideoque negant Sanctos velut Mediatore nostros ad Deum esse invocandos; eorumque intercessionem, & preces flagitandas. Cum ergo Christus sit fundamentum; præter quod nemo aliud potest ponere; cur huic addunt Scripturam? Deinde quomodo Novatores Scripturam dicere possunt fundamentum; quam tandem coacti fatentur niti ceu fundamento auctoritate Sacræ Ecclesiæ: & ex qua non possunt omnia sua dogmata erudere, ac probare. Tenent fide nobiscum, hæreticos non esse rebaptizandos, ex quo fundamento Scripturæ? Audiant, quæso clarissima verba D. Augustini Lib. 5. de Baptism. contra Donatist. c. 23. *Apostoli quidem mihi ex inde (de hæreticis non rebaptizandis) præceperunt. sed consuetudo illa, quæ opponatur Cypriano; ab eorum traditione exordium sumpsisse credenda est. Sicut sunt multa, quæ universa tenet Ecclesia; & ab hac ab Apostolis præcepta bene creduntur, quamquam scripta non reperiantur*. Demum quid majus dici potest de Ecclesia supra id D. Pauli 1. ad Timoth. 3. v. 15. quod sit *columna & firmamentum Veritatis*? quomodo non etiam est fundamentum? quomodo non solide cum illa stabimus? quomodo non securè eidem innitemur tam in libris Canonicis recipiendis, quàm in rebus alijs, quas ipsa proponit, credendis?

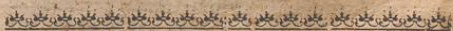

CONTROVERSIA III.

QUANTA SIT AUTHORITY
SAC. SCRIPTURÆ; AN SCILICET HUIC AQUIVALEAT
TRADITIO; SEU VERBUM DEI
NON-SCRIPTUM?

Elebris est hæc quæstio, cujus sensus est; An Sacra Scriptura tantæ sit autoritatis & perfectionis, ut nihil ipsi æquivalear, & ad paræm ei dignitatem ascendat; An verò aliud etiam sit Verbum non-scriptum haud minoris illâ æstimationis? unde aliqui Doctores Catholici sic titulum ponunt: An præter Verbum Dei scriptum sit aliquod Verbum Dei non scriptum, sed traditum? Acatholici verò sic eundem formant: An Sacra Scriptura sit perfecta; ita scilicet ut omnia ad fidem & mores necessaria complectatur, adeoque frustra ponantur Traditiones?

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. Traditio latissimè sumitur pro omnibus, quæ Deus revelavit in Ecclesiæ bonum & salutem, & sic comprehendit omne Dei Verbum tam in Sacra Scriptura expressum, quàm oretenus solùm à Christo & ab Apostolis prædicatum; in quo sensu loquitur Apostolus 2. Thess. 2. v. 14. *ajens: Tenete Traditiones, quas didicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram*. Strictè & propriè sumitur nomen Traditionis pro doctrina aliqua

ugh a
er
ologia
emica
XI
2